

TEMATİK NOTLAR

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

EKONOMİK ARAŞTIRMALAR

Yönetici Özeti

Sosyal, çevresel ve ekonomik konular hakkında farkındalık ve zorunluluk son yıllarda gittikçe artmaya başlamıştır. Özellikle Kovid-19 pandemisi ile yaşanan değişimler ekonomi ile sınırlı kalmamış, hepimizin hayatlarındaki alışkanlıklarını etkilemiş, değiştirmiş ve dönüştürmüştür. Elbette bu dönüşümün iyi yanları veya kötü yanları tartışılabilir. Ancak Kovid-19, bizlere iklim değişikliğinin tehlikesinin yaklaşmakta olduğunu göstermiş, çalışma şartlarını tartışmaya açmış ve daha etkin bir yönetim nasıl olabilir sorusu ile bizi karşı karşıya bırakmıştır. Bu kapsamda tüm dünyada ve ülkemizde **ESG (çevresel, sosyal ve yönetim)** yatırımı ön plana çıkmış ve geleceğin yatırım dünyası bu kavram etrafında tekrardan şekillenmeye başlamıştır.

Bu çalışmanın amacı, ESG yatırımı açıklamak ve ESG ilkelerini baz alan ülkemizdeki BIST- Sürdürülebilirlik Endeksini değerlendirmektir. Ayrıca sürdürülebilirlik teması altında yer alan emeklilik fonlarının performansları incelenerek piyasa analizleri gerçekleştirilecektir.

ESG Yatırımı nedir?

ESG Yatırımı, sosyal ve sürdürülebilir yatırım olarak da ifade edilmektedir. Bu çerçevede (E)Çevresel, (S) Sosyal ve (G) Yönetişim ilkelerine dayanan sistem, çevre ve insan refahının yanı sıra ekonominin de dikkate alındığı sürdürülebilir yatırımları kapsar. Aslında tarih boyunca dini ve etik ilkeler yatırım kararlarımızı etkilemiştir. Bu çerçevede ESG Yatırım İlkelerini, yeni bir yatırım türü olarak düşünmek doğru olmaz, sadece günümüze uyarlanmış ve Birleşmiş Milletler aracılığıyla sistematik bir hale getirilmiştir. Günümüzde kurumsal sosyal sorumluluk ve sürdürülebilirliğin artan önemi yatırımcıların piyasalara etik katılımı konusunda farkındalığa yol açtı. [1]

ESG İlkeleri

Çevresel

- İklim değişikliği
- Hava ve su kirliliği
- Biyoçeşitlilik
- Karbon emisyonları
- Enerji verimliliği
- Atık Yönetimi
- Su kıtlığı

Sosyal

- Müşteri memnuniyeti
- Veri koruma ve gizlilik
- Çalışan bağlılığı
- Toplum ilişkileri
- İnsan hakları
- Çalışma standartları

Yönetişim

- Denetim komitesi yapısı
- Rüşvet ve yolsuzluk
- Lobicilik

"Sürdürülebilir yatırım yapan fonlar, diğer fonlara kıyasla daha iyi bir performans gösterdi."

- Morningstar Research

Kovid-19 pandemisi ile yatırımlar, belirsizlik ortamında daha dayanıklı olan ESG fonlarına yöneldi. 2020 yılının ilk üç ayında küresel olarak bu fonlara 45,6 milyar dolar giriş gerçekleşti. [2] Şu anda dünya çapında sürdürülebilir yatırım fonları 30 trilyon doları aşan portföy büyüklüğüne sahip ve önümüzdeki 20 yıl içerisinde 50 trilyon dolar büyüklüğe ulaşması bekleniyor. [3]

ABD'li finans şirketi Morningstar'a göre, son 10 yıllık zaman diliminde sürdürülebilir finansal kıymetlere yatırım yapan değişken portföylerin yüzde sekseni geleneksel fonlardan daha iyi performans gösterdi. [4] Ayrıca bu fonların çoğu, geleneksel fonlara kıyasla hala aktif durumdadır.

Performans ve dayanıklılık kriterlerinde öne çıkan ESG fonları, son zamanlarda yatırımcılar için bir çekim gücü oluşturdu. Ülkemizde de bu anlamda önemli gelişmeler yaşanmış ve Borsa İstanbul nezdinde Sürdürülebilirlik Endeksi güncellemeye giderek daha kapsayıcı bir nitelik kazanmıştır.

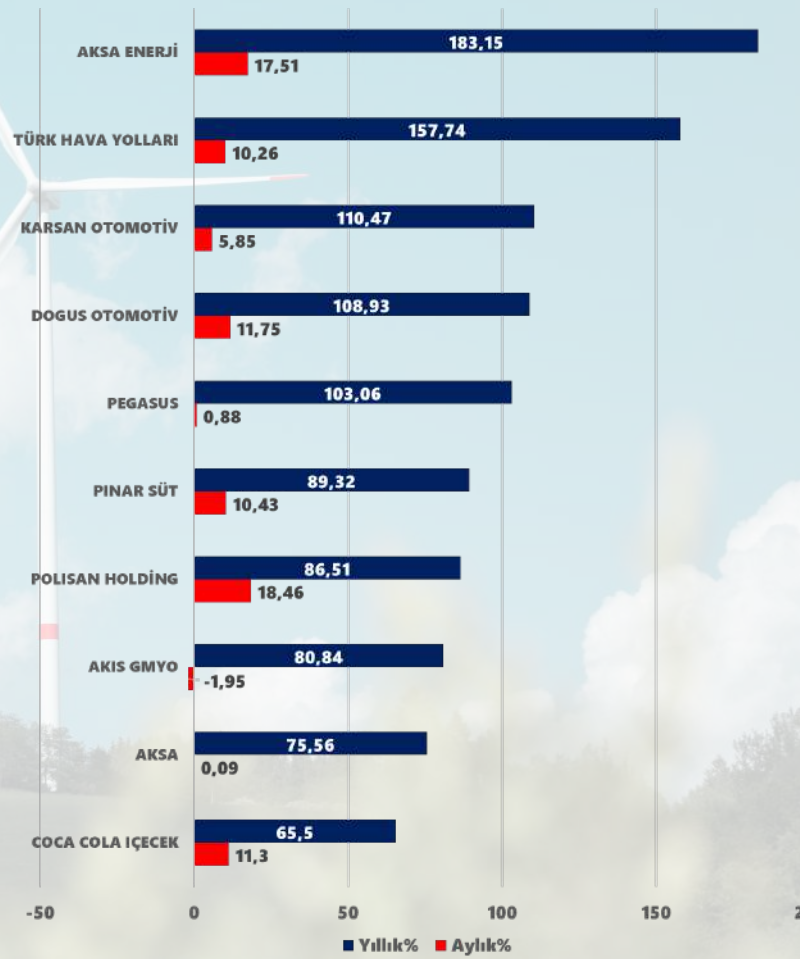

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi aslında 4 Kasım 2014 tarihinden bu yana hesaplanmaktadır. Ancak 16 Temmuz 2021 tarihi ile endeks, çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim başlıkları altında Refinitiv'in metodolojisini kullanmaya başladı. Normalde yılda bir kez değerlemeye tabii olan şirketlerin artık sürdürülebilirlik değerlemesini sürekli hale getirmesi ile uluslararası finans piyasalarının ve yatırımcıların takibi daha kolay oldu.

BIST Sürdürülebilirlik Endeksinin asıl amacı yatırımcılar için sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk ilkelerini benimseyen şirketleri ayırt edip bu şirketlere yatırım yapmalarını sağlayacak fonlar gibi çeşitli finansal ürünler çıkarmaları için bir gösterge sunmaktır. [5]

BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Hisse Getirileri*

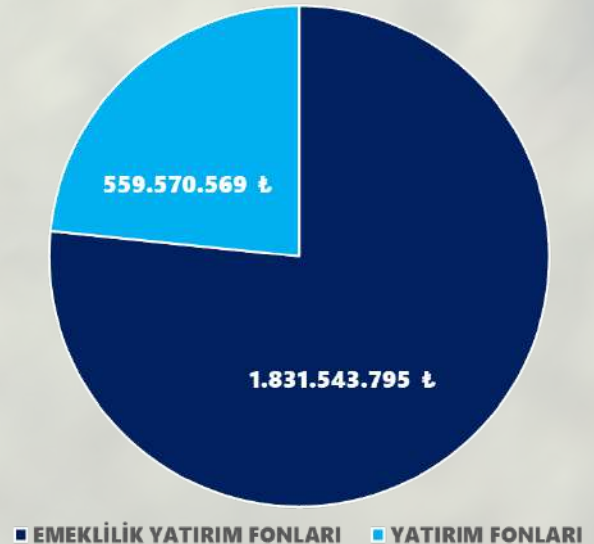

*22.07.2022 itibariyle yıllık getiri bazında sıralanmıştır.

Yatırım Fonlarında Sürdürülebilirlik

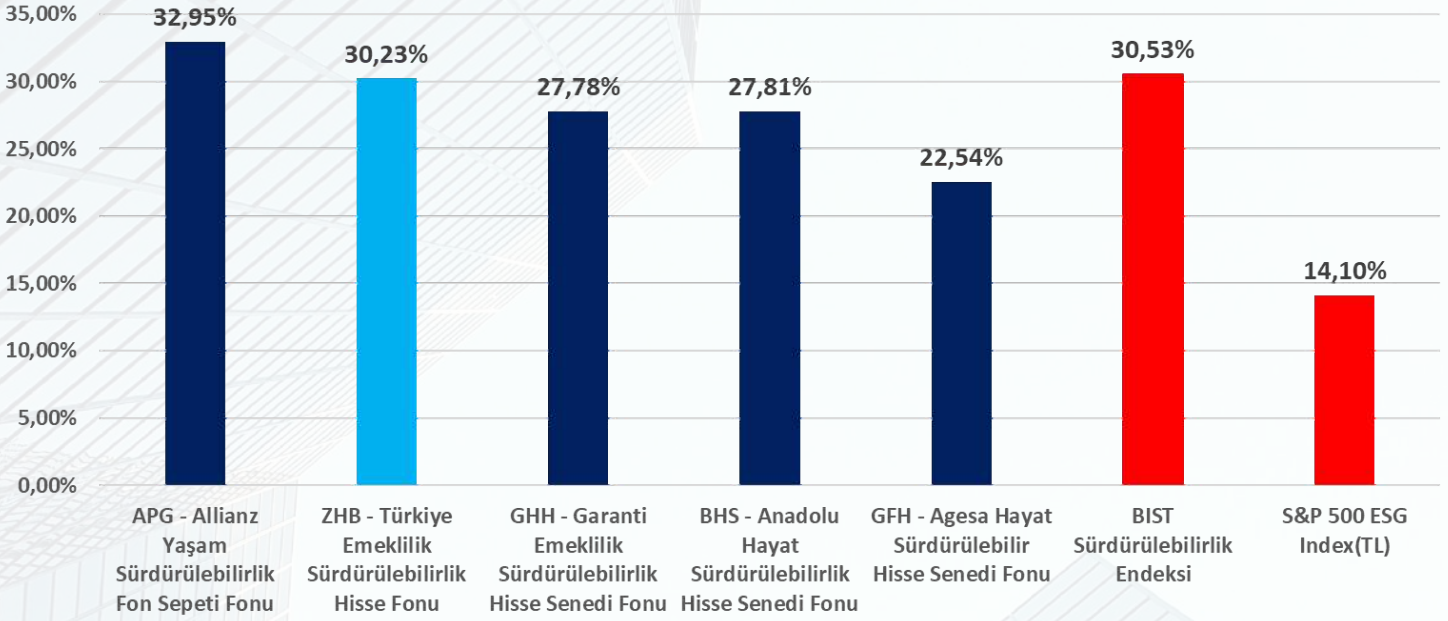
Ülkemizde şu anda aktif olarak 16 adet yatırım fonu sürdürülebilirlik teması kapsamında faaliyet göstermektedir. Bu fonların 5 tanesi emeklilik yatırım fonu, geri kalan 11 tanesi ise şemsiye fon çatısı altındadır. Ancak şunu belirtmeliyiz ki, emeklilik fonları sayısal olarak az olsa da "sürdürülebilirlik" temalı fon evreninin %77'sini 1,8 milyar TL'lik portföy büyüklüğü ile oluşturmaktadır.

Sürdürülebilirlik Fonlarının Dağılımı (₺)

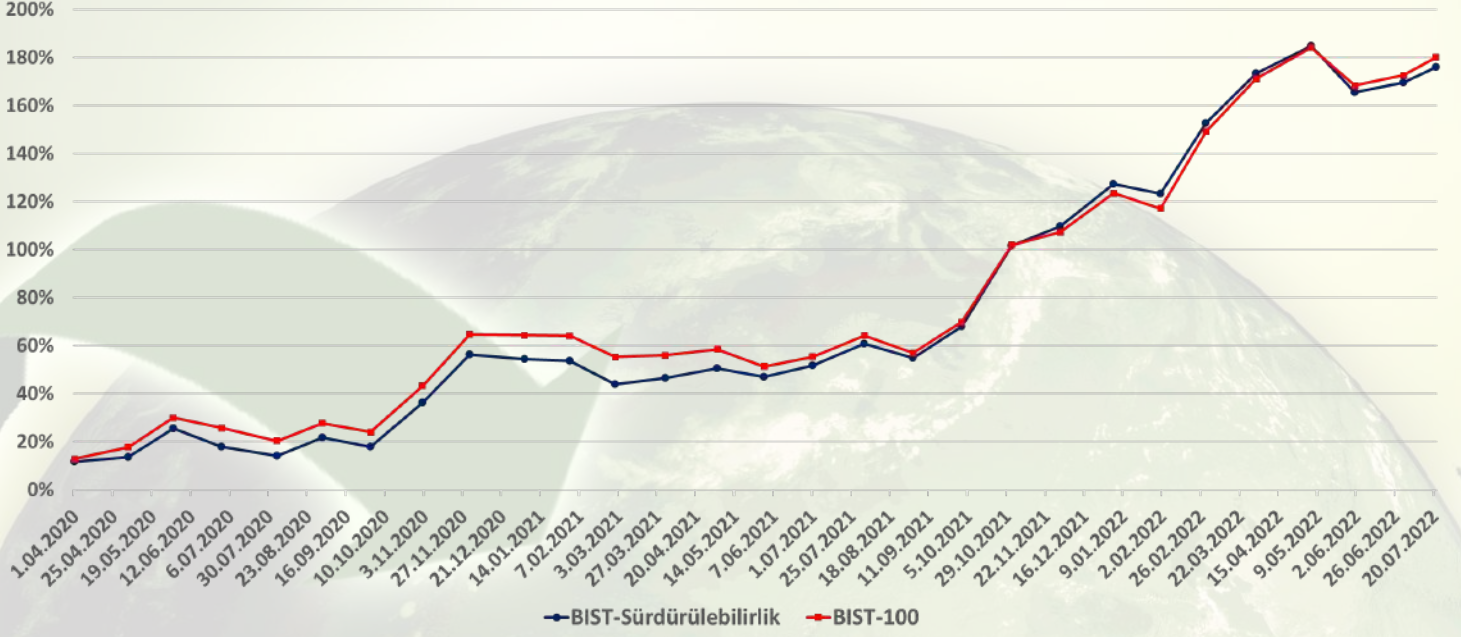
Emeklilik yatırım fonlarına daha detaylı bakacak olursak eğer, sürdürülebilir yatırımların özellikle son yıllarda ön plana çıktığını görmekteyiz. Temmuz 2021 ve 2022 tarihleri arasında sürdürülebilir emeklilik yatırım fonları %185'leri aşan büyüme performansı kaydetti. Üç yüz bini aşan yatırımcı sayısı ile sürdürülebilir yatırımlar gerçekleştiren emeklilik yatırım fonlarının getirileri, büyümenin canlılığını korumak adına bu noktada önem kazanıyor.

03.01.2022-21.07.2022 Tarihi Arası Getiriler (%)

Yukarıdaki grafiğe baktığımızda sürdürülebilirlik endeksin ve bu çerçevede yatırım yapan emeklilik fonlarının yıl başından itibaren getirilerini görmekteyiz. Sürdürülebilirlik Hisse Senetleri Emeklilik Yatırım Fonları, ağırlıklı olarak ortalama %28,56'lık getiri sunmuştur. Allianz %32,95, şirketimiz Türkiye Hayat ve Emeklilik ise %30,23 getiri ile yatırımcılara ortalamanın üzerinde getiri sağlamıştır.

Fonların karşılaştırma ölçütlerinden BIST Sürdürülebilir Endeksi %30,53 kazandırmış ancak diğer ölçütlerden birisi olan S&P 500 ESG Endeksi, TL bazında yatırımcılara sadece %14,1 kazandırabilmiştir. ABD hisse senedi piyasalarındaki negatif performanstan önemli ölçüde etkilenen ESG şirketleri, şu an için getiri performansında düşük kalsa da uzun vadede potansiyelinin yüksek olduğunu düşünüyoruz.

BIST-100 Endeksi ve BIST Sürdürülebilir Endeksin karşılaştırmalı grafiğine baktığımızda endeksimizin genel itibariyle ucuz kalması ve negatif reel getiri sebebiyle risk iştahının artmasına paralel olarak performansın olumlu olduğunu söyleyebiliriz.

Değerlendirme

Savaş, enerji ve üretim bazlı krizlerin yaşandığı ve etkilerinin çok sert hissedildiği son dönemde ESG ilkelerinin öneminin daha da arttığını söyleyebiliriz. ESG Kavramı, Birleşmiş Milletler tarafından başlatılan bir sosyal sorumluluk projesi iken yirmi yılda 30 trilyon USD finansal varlığa ulaşmayı başarmıştır. Bu anlamda ülkemizdeki gelişimi henüz taze olan sürdürülebilir yatırımlar, daha da önemli hale gelecektir. Bu çerçevede bakacak olursak üretim bacağı güçlü olan ve bu ilkeler çerçevesinde faaliyetlerini yürüten şirketlerin önümüzdeki süreçte pozitif ayrışması muhtemel görünüyor.

Geleceğin dünyası “sürdürülebilirlik” teması etrafında şekillenirken şirketimiz Türkiye Hayat ve Emeklilik, Sürdürülebilirlik Hisse Senedi Emeklilik Yatırım Fonu ile kapsamlı yatırımlar gerçekleştirmektedir. Gelecek dönemde ön plana çıkacağını düşündüğümüz Sürdürülebilirlik Hisse Senedi Emeklilik Yatırım Fonu aynı zamanda önemli getiri potansiyelini de barındırmaktadır.

1.ADEC Innovation, What is ESG Investing?, <https://www.adeceg.com/resources/faq/what-is-esg-investing/> (5.7.2022)

2.Morningstar Direct. Morningstar Research. Data as of March 2020.

3.Global Sustainable Investment Alliance, 2018 Global Sustainable Investment Review, <https://www.cnbc.com/2019/12/14/your-complete-guide-to-socially-responsible-investing.html> (7.7.2022)

4.Riding S, 2020, Majority of ESG funds outperform wider market over 10 years, The Financial Times, June 13, <https://www.ft.com/content/733ee6ff-446e-4f8b-86b2-19ef42da3824> (7.7.2022)

5.Borsa İstanbul, borsaistanbul.com/tr/lsayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi (10.7.2022)

• Veri kaynakları: Foreks FX Plus, Thomson Reuters, Infina Analytics, Rasyonet.

EKONOMİK ARAŞTIRMALAR

Gürol Sami ÖZER (Direktör)

Lokman YÜCEDAĞ (Kıdemli Uzman)

Sadık ÖNCÜ (Uzman)